

УДК 316.7.334

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.3>

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ХАРАКТЕРУ ХРИСТИЯНИНА (НА ПРИКЛАДІ ЦЕРКВИ АДВЕНТИСТІВ СЬОМОГО ДНЯ)

Костянтин Кампен

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1315-9830>

*Український гуманітарний інститут,
кафедра філософії, теології та історії церкви
вул. Інститутська, 14, 08292, м. Буча, Київська обл., Україна*

Богдан Синчак

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8186-5692>

*Український гуманітарний інститут,
кафедра журналістики
вул. Інститутська, 14, 08292, м. Буча, Київська обл., Україна*

Роман Яковенко

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-8481-5799>

*Український гуманітарний інститут,
кафедра філософії, теології та історії церкви
вул. Інститутська, 14, 08292, м. Буча, Київська обл., Україна*

У статті досліджено найбільш поширені соціальні мережі, як інструмент впливу на християнина адвентиста сьомого дня. З'ясовано, що більшу частину свого вільного часу молоді люди, у тому числі адвентисти витрачають на користування інтернет-платформами Facebook та Instagram: особи старше 30 років більше використовують Facebook, а молодь та підлітки – Instagram. Члени Церкви Адвентистів сьомого дня надають перевагу змістовному контенту християнського характеру та уникають ненормативної лексики й розпусти у будь якому вигляді, яка може траплятися в соціальних мережах. Виявлено, що стрічка новин християнина заповнена контентом інформативного, розважального та духовно-просвітницького характеру, але зміст та якість цих публікацій іноді може розходитися з нормами моралі чи офіційним трактуванням Біблії. Якщо говорити про контент розважального характеру то згідно з релігійною ідеологією він не повинен виходити за рамки християнської моралі. Те ж стосується й контенту публікацій духовно-релігійного змісту – вони не мають суперечити Біблійним постановам. Виявлено, що перегляд контенту який суперечить християнським цінностям призводить до руйнування емоційного, соціального, психологічного та морального станів особистості. У дослідженні обґрунтовано вагомі причини того, чому контент, вміст якого не відповідає біблійним принципам, негативно впливає на формування характеру християнина. Визначено норми християнських цінностей що регулюють контент з точки зору адвентистів сьомого дня. Для дослідження цього питання автори зверталися до робіт служителів даної конфесії. Проаналізовано християнські цінності у соціальних мережах через призму біблійних цінностей. З'ясовано, що сторінки сучасних християн часом майже не відрізняються від акаунтів людей, які не вірять в Бога, а кордони між світськими та християнськими цінностями для більшості християн є розмитими. Автори приходять до висновку, що соціальні мережі впливають на християн у відповідності до того який контент вони переглядають. Публікації інтимного характеру для адвентистів є неприпустимими. Перегляд

подібного контенту свідчить про те що християнин його схвалює. Керівництво Церкви адвентистів сьомого дня дає чіткі поради, щодо необхідності відбору інформації, яку члени організації споживають у соціальних мережах, однак у сучасних умовах це стає майже неможливим, адже до стрічки потрапляють будь-які фото, відео та об'яви, що часто не відповідають нормам християнської етики та моралі.

Ключові слова: соціальні мережі, контент, вплив на характер, християни, Церква адвентистів сьомого дня, норми моралі.

Актуальність теми дослідження. Актуальною темою сучасного медіа-середовища є соціальні мережі, зокрема їх вплив на формування характеру християнина. Завдяки глобалізації та формуванню інформаційного або мережевого суспільства роль інтернету зростає. Всесвітня павутина відкриває колосальні можливості та надає доступ до великої кількості звукової чи візуальної інформації, та дозволяє її використовувати, обмінюватися нею і спілкуватися з необмеженою кількістю людей. Проте ця інформація потенційно несе й небезпеку. За даними компанії We Are Social весь цивілізований світ, здебільшого молодь, використовують 75% вільного часу у соціальних мережах та месенджерах [1]. Окрім просвітницького ефекту в XXI ст. Інтернет здатен сприяти деградації моральних норм та християнської етики у суспільстві. Наслідками деструктивного впливу можуть бути: насилля, агресія, аморальність та ін. Безліч офіційних та не неофіційних сайтів різних релігійних деномінацій свідчать про те, що Інтернет є невід'ємним інструментом продукування релігійних світоглядних систем. У статті проаналізовано соціальні меседжі, та їхній вплив на суспільну свідомість, зокрема християнського світогляду. Саме тому проблематика впливу соціальних мереж на формування характеру християнина є актуальною для наукових досліджень.

Аналіз останніх публікацій. Серед українських науковців, котрі останнім часом досліджували вплив соціальних мереж (СМ) на суспільство, варто зокрема згадати Г. Зінченко, В. Волощук, Т. Лободзинську, Н. Іванову, К. Глімбовську, Б. Синчака, А. Ковалю, А. Кеду, Л. Тищенко, Л. Рибалку та ін. У своїх дослідженнях автори акцентують на впливі соціальних мереж на формування ціннісних орієнтирів різних категорій суспільства [2]. Зазначається, що соціальні мережі мають як позитивні так і негативні чинники впливу [3, с. 461]. Також науковців цікавлять особливості впливу СМ на «розумові здібності і спосіб життя» [4], та ін. сфери суспільної діяльності [5], зокрема й на журналістику [6]. Однак, проблематика впливу СМ на християнське середовище у останніх дослідженнях повною мірою не відображена. Вона також представлена у роботі низки компаній, університетів та інших аналогічних джерел, які як правило звертають увагу на різні аспекти впливу СМ на людей. Наприклад, опитування які проводились Університетом Стретклайда в штаті Огайо, Університетом штата Айова та фондом Score показали що соціальні мережі негативно впливають на самооцінку [7]. В той же час дослідження які проводила компанія Microsoft показали що постійне перебування в інтернет спільнотах часто викликає депресію у молодих людей [7]. Більше того багато інших досліджень які опублікувала інтернет газета BBC показали що соціальні мережі впливають на сон, самопочуття, тривожність, стосунки між молодими людьми та звички, а вони як відомо і формують характер. Ба більше, як пишуть оглядачі BBC інтернет мережі на даний момент дуже сильно впливають на християн різних конфесій, так як там створено безліч різних християнських груп і сторінок. Але навіть серед них інформацію потрібно фільтрувати так як серед тих хто викладає там публікації не всі істинно віруючі і часто показують Біблійних героїв віри в неправильному світлі. Як наголошує координатор інтернет-проектів Євро-Азіатського дивізіону церкви Адвентистів

Сьомого Дня Мар'ян Максимчук християни не повинні публікувати у соціальних мережах інформацію яка протирічить біблійним принципам [8]. Саме тому, дослідження впливу соціальних мереж на світогляд християнина потребує окремої уваги.

Основні результати дослідження. У XXI ст. неможливо повноцінно існувати без Інтернету, комп'ютерів та смартфонів. Вони стали невід'ємною частиною повсякденного життя сучасних людей. Нагадаємо статистику, за якою більшість людей проводять свій вільний час саме у соціальних мережах, переглядаючи різного роду контент та спілкуючись один з одним [1]. Оскільки велика кількість користувачів соціальних мереж християни, то і частина контенту має бути відповідною до їхньої світоглядної системи. Якщо говорити про таку модель на конкретному зразку, наприклад деномінації християн Адвентистів сьомого дня (Seventh Day Adventists), то ця протестантська група віруючих намагається надавати перевагу змістовному контенту християнського характеру.

В Україні популярними є різні інтернет-платформи, зокрема Facebook та Instagram. Ці дві мережі кардинально відрізняються одна від одної насамперед загальною структурою, а також і видом контенту. Більшість людей що досягли віку від 30 років віддають перевагу мережі Facebook, яка містить контент більш серйозного характеру. Що стосується молоді та підлітків, то ця група людей користуються Instagram. Хоча ці дві потужні інтернет платформи розраховані під різні категорії людей користуються ними і молодь, і підлітки, і дорослі люди старшого віку. Також усі ці люди мають різні уподобання, погляди та суспільну позицію. Тому і контент повинен бути відповідного характеру, а саме: політичний, розважальний, християнський і т. д. Що стосується саме уподобань християнської аудиторії в контексті контенту в соціальних мережах, вони можуть бути різного характеру, наприклад інформативного, розважального, та духовно-просвітницького. Християнський контент переважно містить духовну, надихаючу або Біблійну тематику, яка в свою чергу відповідає вподобанням різних релігійних напрямків. Однак новинна стрічка християнина далеко не завжди обмежується саме такого роду інформацією. Частіше окрім релігійної площини, люди споживають чимало діаметрально-протилежної інформації.

Для прикладу, Адвентисти декларативно дотримуються позиції – ненормативна лексика та розпуста у будь якому вигляді є неприйнятними для життя християнина. Що стосується саме християнського контенту то він однозначно не повинен розходитися з біблійними поняттями. Якщо говорити про контент розважального характеру то згідно з релігійною ідеологією він не повинен виходити за рамки християнської моралі. Те ж стосується і вмісту публікацій духовно-релігійного змісту – вони не мають суперечити Біблійним постановам. В кожній християнській конфесії є особливості своїх морально-етичних норм. Однак за логікою речей, кожен християнин мав би дотримуватись норм що не суперечать біблійним принципам.

Перегляд контенту який суперечить християнським цінностям призводять до руйнування емоційного, соціального, психологічного, морального станів особистості. Тому, акцент у дослідженні цього аспекту в подальшому дозволить обґрунтувати вагомі причини та знайти відповідь на питання чому контент, вміст якого не відповідає біблійним принципам, негативно впливає на формування характеру християнина.

Основним питаннями дослідження є те, як соціальні мережі негативно впливають на характер християн? Чимало наукових досліджень на дану тему ідентифікують соціальні мережі, як негативний фактор впливу на людину. Прикладом цього є два дослідження в яких прийняли участь більше ніж 700 студентів, вони показали, що симптоми депресії, наприклад, поганий настрій, відчуття неповноцінності і розпач пов'язані з якістю онлайн спілкування. Подібні дослідження, за участі 1700 людей показали що ризик тривожності

та депресії був на набагато вищий у тих хто користувався декількома соціальними медіа-платформами. Вчені з Гарвардського університету та Університету Вермонта розробили інструмент для аналізу фотографій в Instagram. Вони створили анкету, яка дозволяє в семи з десяти випадків спрогнозувати ризик депресії ще до проявлення перших симптом. В дослідженні взяли участь 166 користувачів мережі [7]. Також у дослідженні королівського товариства охорони здоров'я взяли участь 1479 людей віком від 14 до 24 років. Дослідники хотіли дізнатися як YouTube, Instagram, Snapchat, Facebook і Twitter впливають на здоров'я та благополуччя людей. З'ясувалося що з поміж усіх найбільш негативний вплив мають Snapchat і Instagram. На думку дослідників потрібно зважати на те що фото були оброблені за допомогою різних фільтрів та програм, це переважно стосується акаунтів знаменитостей, і рекламних публікацій [7]. Також, згідно з опитуванням проведеним фондом Score, більшу половину молодих людей віком від 18-34 років, вони змушують відчувати себе непривабливими. Однак негативно впливають на самооцінку не тільки селфі інших користувачів. Опитування серед тисяч користувачів Facebook зі Швеції показало, що жінки, які проводять багато часу в цій соціальній мережі, зазвичай відчують себе менш щасливими та впевненими [6].

Що ж торкається християнства, то згідно з опитуванням, проведеним дослідницьким центром Pew, кожен п'ятий католик і кожен четвертий протестант у Сполучених Штатах рідко або зовсім не відвідують богослужіння [8]. Здається, додатки та соціальні мережі, які містять біблійні вірші, дозволяють приватно практикувати свою віру через екран телефону. Багато людей які нібито вважають себе християнами можуть не вірити в Бога Отця, в Христа, в Святого Духа або в події описані в Біблії. «В цифрову епоху християнство почало мутувати, – говорить священник Тип Філіпс. – І цей новий вид християнства багато в чому опирається на світські етнічні норми» [8]. Багато людей віддають перевагу у себе вдома почитати або ж подивитися проповідь на ту тему яка подобається а ніж йти в церкву і слухати що говорить священнослужитель. Але така поведінка призводить до так названого «морально-терапевтичного деїзму», відповідно неправильного розуміння Слова Божого, а отже самого Господа [8].

Розглянемо дане питання на прикладі позиції Церкви адвентистів сьомого дня, її чітко показав керівник інтернет-проектів Євро-Азіатського дивізіону Мар'ян Максимчук. Він говорить що істино віруючі люди повинні відрізнятися від тих хто не живе по Біблійних принципах, і сторінки у соціальних мережах тому не виключення. Тому адвентисти не повинні приєднатися до сторінок та груп які протирічать християнським переконанням, адже те що ви відмічаєте вказує на ваші інтереси [8]. І навіть відвідувати подібні сторінки не потрібно, адже те чим ми наповнюємо розум формує нашу свідомість. Також Мар'ян Максимчук говорить що адвентисти повинні використовувати проведений час в соціальних мережах не для розваг, а для проповіді Євангеліє [9]. Відповідно інформація в публікаціях які християни викладають на свої сторінки та групи не повинна протирічати біблійним принципам. «Вони повинні заохочувати людей прийняти Христа як свого Спасителя», – Наголошує Максимчук [9]. Християни повинні бути прикладом для невіруючих, а якщо їх інтереси і переконання протирічать Святому Писанню вони можуть лише віддалити людей від Бога.

Визначимо норми християнських цінностей що регулюють християнський контент, з точки зору даної церкви. Адже як вже було зазначено вище контент значною мірою впливає на формування характеру християнина. Для дослідження цього питання потрібно звернутись до робіт високопоставлених служителів Церкви адвентистів сьомого дня. Також необхідно проаналізувати християнські цінності у соціальних мережах через призму

Біблійних цінностей. Сторінки сучасних християн мало чим відрізняються від акаунтів людей які зовсім не вірять в Бога. Іншими словами кордони між світськими та Божими цінностями для більшості християн розмиті. А отже в теперішній час проблема біблійних норм та цінностей актуальна як ніколи раніше. Тому тему соціальних мереж у своїх статтях піднімали, згаданий вище, Мар'ян Максимчук та його американський колега Джеймі Джин Шнайдер Домм.

Отже перша проблема яку потрібно відзначити це те що у публікаціях вказувати неправдиву інформацію є неприйнятним. Перш за все публікація неправдивої інформації є недопустимим як з точки зору моралі, так і відносно Біблійних цінностей. Неправдива інформація недопустима тому що це в будь-якому випадку обман, навіть якщо вона вказується по відношенню до себе, про це пише у своїй статті Мар'ян Максимчук [9]. Більше того, неправда по відношенню до інших це пряме порушення дев'ятої заповіді (Вих. 20:16) [10]. В Біблії чітко виражено негативне ставлення Бога стосовно неправдивої інформації. Це також можна простежити і в Новому Заповіті де за неправду були покарані Ананія і Сапфіра (Дії 5:1-11) [12]. Петро ясно говорить що вони були покарані не за те що сховали частину коштів, які вони отримали від продажу свого ж майна. Апостол конкретно говорить що їх покарано саме за неправду. Тому Максимчук наголошує – «Залишаючи записи, коментарі, повідомлення завжди перевіряйте чи відповідає це Біблії» [9].

Варто зважати на рівень розпусти у інтернет спільнотах, адже публікації сексуального характеру стають все популярнішими. Тому з огляду на те що сторінки людей в соціальних мережах стають все більше відвертими необхідно торкнутися і цього аспекту. Позиція Церкви адвентистів сьомого дня стосовно цього питання є чіткою і однозначною. Публікація відео та фото інтимного характеру є неприпустимими. Перегляд публікацій подібного змісту свідчить про те що ви схвалюєте контент непристойного характеру, говорить Максимчук. Також Максимчук зазначає що матеріали подібного змісту можуть бути спокусою як для тих хто їх публікує так і тим хто їх переглядатиме [9]. Ба більше Мар'ян Максимчук наголошує на тому що особисті фото і відео в напівоголеному вигляді є теж неприйнятними. Також в мережі набирають популярності фото осіб жіночої статі хоч і одягнених але в різноманітних сексуальних позах, що теж не є нормою.

Люди часто забувають про те що ми створені за образом і подобою Божою та роблять недопустимі, непристойні речі. Ми повинні відображати Бога скрізь, і соціальні мережі тому не виключення, наголошує Максимчук [9]. А його колега зі сполучених штатів говорить що не важливо скільки у людини підписників чи друзів у тій чи іншій інтернет платформі. Значно більше значення має скільки з них можуть дізнатися про Ісуса через ту людину [12].

Висновки. Отже, соціальні мережі в сучасності є досить значним фактором який впливає на формування характеру християнина. Науковці зазначають, що контент у соціальних мережах можна поділити на той що має позитивний вплив, та який негативно діє на суспільну свідомість. Соціальні мережі є надзвичайно хорошим засобом віддаленого спілкування, але в той же час поринаючи у віртуальний світ люди забувають про справжній. Це особливою мірою стосується віруючих людей, адже якщо людина ідентифікує себе до християнином, то і жити повинна відповідно. Іншими словами, життя людини яка називає себе християнином повинне відповідати відповідній ідеології. Для таких людей, Біблійні християнські принципи повинні бути основою життя. Тим більше під час використання соціальних мереж, де за нашим публічним відкритим акаунтом слідкують сотні, або навіть тисячі людей. Отже контент який публікується в СМ може суттєво впливати на суспільну свідомість споживачів інформації. Саме тому використовуючи СМ слід бути

відповідальним. Дослідивши соціальні мережі в контексті інструментів впливу на характер, приходимо до висновків про те, як вони впливають на християн у відповідності з тим який контент вони переглядають. Оскільки свідомість – це знання, будь-яка інформація здатна її видозмінювати. СМ є каналом для легкого сприйняття різних меседжів, чимало з яких прямо конфліктує із принципами християнської світоглядної системи. Це вказує на те, що дозволяючи цифровим алгоритмам визначати індивідуальну новинну стрічку де умовні тренди формуються за монітезаційною логікою, користувач піддається небезпеці впливу деструктивних меседжів, зокрема й на християнський світогляд. Заявлена у дослідженні проблематика потребує подальшого розгляду проблемних кутів науковцями.

Список використаної літератури

1. Kemp S. Digital 2020: 3.8 billion people use social media. *We Are Social*, 2020. URL: <https://wearesocial.com/uk/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media/>.
2. Зінченко Г., Волошук В., Лободзинська Т. Вплив соціальних мереж на працездатність персоналу. *Науковий погляд: економіка та управління*, 2021. № 6 (76).
3. Іванова Н., Глімбовська К. Особливості впливу соціальних мереж на сучасну молодь. *Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами* : зб. матеріалів V Всеукр. науково-практ. конф. з міжнар. участю, м. Вінниця, 17–18 листоп. 2021 р. Вінниця, 2021.
4. Ляхощкий В., Матяш І., Новохатський К. Вплив соціальних мереж на розумові здібності та спосіб життя людини. *Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці* : Матеріали II Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 7 груд. 2021 р. Київ, 2021.
5. Тищенко Л., Рибалка Л. Християнські духовні цінності як основа концепції українського месіанізму (від Кирило-Мефодіївців до ініціативної групи «Першого грудня»). *Українська національна ідея: генеза, сутність та реалізація* : Матеріали Всеукр. конф. з міжнар. участю, м. Острог, 28 черв. 2022 р. / ред.: І. Пасічник та ін. Острог, 2022.
6. Синчак Б., Коваль А., Кеда А. Вплив соціальних мереж на журналістику. *Габітус*, 2021. № 25. С. 21–26.
7. Браун Д. Як соцмережі впливають на наш настрій, сон, психічне здоров'я та стосунки. *BBC News Україна*, 2018. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-russian-42694015>.
8. Дослідники: Instagram – найгірша соцмережа для психіки молоді. *BBC News Україна*, 2017. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-russian-39972418>.
9. Як смартфони та соцмережі впливають на християнство. *BBC News Україна*, 2017. URL: <https://www.bbc.com/russian/vert-fut-39515928>.
10. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладена / пер. І. Огієнко. Київ : Укр. Бібл. Т-во, 2013. 1083 с.
11. Домм Д. Ш. Чому християни не повинні залишати Facebook. *Церква Адвентистів Сьомого Дня*, 2018. URL: <https://esd.adventist.org/2018/05/03/pochemu-hristiane-ne-dolznyi-pokidat-facebook/>.
12. Максимчук М. Поради щодо використання соціальних мереж у 2020 році. *Церква Адвентистів Сьомого Дня*, 2020. URL: <https://esd.adventist.org/2020/04/02/sovetyi-po-ispolzovaniju-sotsialnyih-setey-v-2020-godu/>.
13. 5 кроків до того, щоб стати цифровим євангелістом. *Sepītās dienas Adventistu Latvijas draudžu Savienība Vaznīcas*, 2020. URL: <https://adventisti.lv/ru/novosti/3667-5-shagov-ktomu-chtoby-staty-cifrovym-evangelistom>.

**SOCIAL NETWORKS AS A TOOL OF INFLUENCE
ON FORMING THE CHARACTER OF A CHRISTIAN
(BY THE EXAMPLE OF THE SEVENTH-DAY ADVENTIST CHURCH)**

Kostiantyn Kampen

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1315-9830>

Ukrainian Institute of Arts and Sciences,
Department of Philosophy, Theology and Church History
Instytutska Str., 14, 08292, Bucha, Kyiv region, Ukraine

Bohdan Sychak

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8186-5692>

Ukrainian Institute of Arts and Sciences,
Department of Journalism
Instytutska Str., 14, 08292, Bucha, Kyiv region, Ukraine

Roman Yakovenko

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-8481-5799>

Ukrainian Institute of Arts and Sciences,
Department of Philosophy, Theology and Church History
Instytutska Str., 14, 08292, Bucha, Kyiv region, Ukraine

In the article, the greatest expansion of social networks has been achieved, as a tool to infuse into the Adventist Christian of the day. The explanation is that young people among Adventists use most of their free time to participate in the Internet platforms Facebook and Instagram: individuals over 30 years old most often choose Facebook, newlyweds and children – on Instagram. Members of the Adventist Church of their day give precedence to the mischievous content of the Christian character and denounce the profanity and slur from anyone who sees how one can shake oneself in social turmoil. It was revealed that the line of novelties of a Christian is filled with the content of an informative, important and spiritual and educational nature, but the difference and quality of these publications are different from the norms of morality and official interpretation of the Bible. Yakshcho speaks about the content of an alarming nature, that is, it is in line with religious ideology, in the innocent it goes beyond the framework of Christian morality. The same is true of the content of publications of spiritual and religious zmist – the stench cannot be super-ready to the Biblical decrees. Revealed that reconsiders the content as a super speech to Christian customs lead to the destruction of the emotional, social, psychological and moral status of specialness. Dosledzhenni substantiated vagomi reasons why the content, although not consistent with biblical phytons, harms the formation of the character of a Christian. The norms of Christian values have been introduced, which regulate the content from the point of view of Adventists of the present day. To finish listening to this food, the authors tried to work as ministers in this denomination. Christian values are analyzed in social networks through the prism of biblical values. It is stated that the sides of modern Christians for an hour may not quarrel with the accounts of people, as if they do not believe in God, but the cordons between saints and Christian values for the greater number of Christians are recognizable. The authors come to the conclusion that social networks most often infuse Christianity and beliefs before what content they view. Publications of an intimate nature are impregnable for Adventists. Review similar content to learn about what a Christian need. One Adventist church of this day, yes, please, keep the necessary information, if the members of the organization can help in social measures, but in today's society this flock may be unimaginable, and even give strips of morality and morality, I declare these morals,

Key words: social events, content, contribution to character, Christianity, Adventist Church of today, moral standards.